

[Risgaard Knudsen]

nets bevillingsforvaltning og bevillingsstyring har været usikker, er jeg enig heri. Jeg deler også rigsrevisionens opfattelse med hensyn til, at selve styringssystemerne har været behæftet med væsentlige mangler. Rigsrevisionsberetningens konstatering og konklusioner kan jeg i det hele taget tiltræde. Det har jeg i øvrigt heller aldrig lagt skjul på. Beretningen viser også, at de skridt, der blev taget, dels i form af et forstærket tilsyn med postvæsenet, dels i form af nedsættelse af postudvalget og analyseudvalget vedrørende terminalen her i København, var påkrævede og var i høj grad hensigtsmæssige.

I øvrigt har jeg heller aldrig lagt skjul på, at jeg kan tilslutte mig statsrevisorernes bemærkninger til beretningen fra rigsrevisionen, herunder også statsrevisorernes bemærkning om, at bevillings- og forvaltningsretlige regler har været brudt, og at elementære grundsætninger for forsvarlig økonomisk styring af en stor virksomhed har været tilside-sat med deraf følgende merforbrug. Jeg er også enig med statsrevisorerne i, at på visse områder ville en mere energisk varetagelse af finansministeriets opgaver kunne have medført, at visse problemer slet ikke var opstået.

I lyset af disse bemærkninger er jeg for mit eget vedkommende – også med baggrund i det virke, jeg har haft i ministeriet for offentlige arbejder gennem 2 år – meget taknemmelig for de bemærkninger, som ministeren for offentlige arbejder her i dag har været i stand til at gøre om den situation, som postvæsenet i øjeblikket befinder sig i.

Dohrmann (FP):

Hvis det er rigtigt, at den nye generaldirektør efterhånden er ved at få sat en smule skik på det derovre, så er det da noget, vi kan glæde os over alle sammen. Men før jeg kan deltage i den almindelige taksigelse her omkring bordet, er der altså én ting, som ministeren nødvendigvis må svare på, og det er det spørgsmål, jeg stillede.

Er det rigtigt, at der i den senere tid er blevet opnormeret en lang, lang række stillinger, hovedsagelig ovre i postterminalen? Er det korrekt, at der er sket et betydeligt antal nyansættelser, således at den forbedring, man påstår er indtruffet, hovedsagelig skyldes flere ansatte og dermed også højere udgifter? Og er det så igen grunden til, at

portoen nu lige pludselig skal stige 40 øre for et almindeligt brev, hvor det før valget var meningen, at den kun skulle stige 20 øre?

Jeg synes, at det skylder ministeren et svar på. Vi andre – selv om vi sidder i udvalget om offentlige arbejder – kan ikke følge med i, hvad der sker af nyansættelser, hvor mange folk der arbejder derovre sådan i almindelighed, medmindre vi spørger direkte. Jeg synes, ministeren skylder folkettinget at forklare, om det er rigtigt eller det er forkert.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til udvalget om offentlige arbejder. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændringer af reglerne om hjælpeforanstaltninger uden samtykke).

(Lovforslag nr. L 16. Fremsat 13/1 82).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Taanquist (S):

I betragtning af den positive modtagelse, dette lovforslag fik, da det blev fremsat i forrige samling, skal jeg indskrænke mig til at udtale ønsket om en hurtig udvalgsbehandling, så disse bestemmelser kan træde i kraft så hurtigt som muligt.

Agnete Laustsen (KF):

Fra konservativ side udtrykte vi ved lovforslagets tidligere behandling tilfredshed med dets indhold. Der har jo desværre, må vi indrømme, foreligget en række ret pinlige sager inden for dette meget alvorlige og

[Agnete Laustsen]

stærkt følelsesladede område. Vi lægger derfor vægt på, at der sikres de i en tvangsfjernelsessag implicerede, nemlig barnet, forældrene og de sociale myndigheder, garanti for, at afgørelsen træffes på et grundlag, der giver alle parter baggrund for at forstå og for at vurdere tvangsforanstaltningens betydning.

De foreslåede regler om obligatorisk vejledning af de sociale udvalg ved en dommer og en psykologisk-pædagogisk konsulent og de tilsvarende regler om advokatbistand til forældrene skulle forhåbentlig kunne bibringe begge parter fuld indsigt i problemerne, så vi ikke risikerer, at man taler forbi hinanden og ikke er 100 pct. klar over rækkevidden af dette meget store indgreb.

Ved forslaget tidligere behandling havde vi også lejlighed til at diskutere de foreslåede tidsfrister for sagens forskellige faser, hvis der foreligger en akut nødsituation, og det var vort indtryk, at forslaget på dette punkt tog rimeligt hensyn også til de praktiske forhold, som måtte gøre sig gældende, når man går uden for den normale procedure.

Vi gentager derfor vor tilslutning til forslaget, som forhåbentlig får en hurtig gang igenem socialudvalget.

Svend Heiselberg (V):

Venstre kan ved behandlingen af lovforslag nr. L 16 henvise til den ordførertale, som hr. Brøndsted holdt ved behandlingen af det tilsvarende lovforslag den 28. oktober i år, folketingets forhandlinger 1981-82 (1. samling), spalte 1324.

Det skal bemærkes, at vi fortsat vil bore i det betimelige i, at socialudvalgsformanden skal vige sit formandssæde for dommeren. Det er nemlig et spørgsmål, om man ikke derved skaber nogle kompetencemæssige problemer, som giver en forkert virkning.

Opstramning af tidsfristen er vi helt enige i, men er 7 dage ikke rigeligt?

Jeg har et spørgsmål til bemærkningerne til nr. 6. Skulle der have stået et »ikke« mellem »tilforordnede« og »kan« i fjerdesidste linje?

Venstre vil medvirke til det saglige udvalgsarbejde om lovforslaget.

Agerschou (SF):

Fjernelse af et barn fra hjemmet er undertiden en nødvendig foranstaltning for at sik-

23 Ft

(23)

re barnets videre opvækst. Det er vigtigt at understrege, at ved at fjerne et barn behandles kun symptomerne på nogle mere grundlæggende problemer i samfundet. Årsagerne angribes ikke. Fjernelse af børn er et symptom på de ringe vilkår, samfundet tilbyder børnefamilien. Det kan man læse meget om i børnekommissionens betænkning.

Det medfører så stor en belastning for nogle familier, at der opstår så ekstreme problemer, at en fjernelse bliver nødvendig af hensyn til barnet.

Særlig belastende for alle involverede parter er en fjernelse uden samtykke fra forældrene, en situation, der ikke bliver lettere af, at visse aviser og debattører ser det som deres opgave at føre en hetz mod de pågældende socialforvaltninger. Jeg er ikke i tvivl om, at adskillige børn lever under så kummerlige forhold, at det ud fra ethvert synspunkt er uforsvarligt. Socialudvalg og -forvaltninger holder sig imidlertid tilbage fra en fjernelse af børnene af frygt for den eventuelle avis-hetz, som de på grund af den gældende tavshedspligt er ude af stand til at forsvare sig imod.

Det foreliggende lovforslag har til formål at sikre forældrene en større retssikkerhed. Det er en intention, SF er fuldstændig enig i. Det drejer sig naturligvis om, at forældre, der kommer i den situation, kommer ud af den igen på en måde, der gør et senere samarbejde mellem familien og socialforvaltningen muligt.

Det er forhold, det er uhyre svært at lovgive om. Meget vil afhænge af den enkelte socialforvaltnings og den enkelte sagsbehandlers ressourcer. Der er ingen tvivl om, at arbejdspresset på vore socialforvaltninger medfører flere konfrontationer og flere fjernelser end nødvendigt.

Vi ser i SF positivt på lovforslaget, selv om der er ting, vi er noget forbeholdne over for, f. eks. om det er særlig hensigtsmæssigt med netop en advokat som bistand for forældrene. Vi frygter, at sagsgangen kunne udvikle sig til noget retssalslignende og dermed være med til at forhindre videre samarbejde med forældrene. Ligeledes er vi i tvivl om, hvorvidt tidsfristerne realistisk kan overholdes, selv om vi er enige i, at de skal være så korte som overhovedet muligt.

Askjær Jørgensen (FP):

[Askjær Jørgensen]

Det lovforslag, vi her har til behandling, svarer stort set til, hvad vi i en årrække fra fremskridtspartiets side har kæmpet for at få gennemført. Det eneste, vi har at rynke brynene lidt over, er det, som også andre ordførere har peget på, nemlig om det nu også er nødvendigt med en byretsdommer som leder af det sociale udvalgs møder, og om det skal være sådan, at der absolut hver eneste gang skal en psykolog eller en konsulent med udpeget af amtsrådet. Men at der er behov for opstramning af disse regler, er vi hundrede procent enige i, og vi håber, at vi meget snart kan få denne lovgivning vedtaget.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Jeg vil forsøge at uddybe den tale, som ordføreren for centrum-demokraterne holdt, da lovforslaget blev fremsat første gang. I øvrigt vil jeg bevare den indstilling, vi havde dengang, men så absolut med nogle forbedringer, for jeg tror ikke, der findes et begreb andetsteds i dansk lovgivning, der hedder hjælpeforanstaltninger uden samtykke. I stedet for burde man sige det, der er rigtigt, og som er korrekt i dette tilfælde, nemlig at det er tvang. Det er altid en tvang, og dermed synes jeg slet ikke, det hører hjemme blandt bistandslovens øvrige tilbud, som skal fremstå som tilbud.

Men jeg er klar over, at det især er ombudsmandens gentagne påpegninger vedrørende retssikkerheden i § 127, som har bevirket, at bestemmelserne om tvangsforanstaltninger tages op, og det synes jeg også er glimrende.

Lovforslaget retter også i nogen grad op på dette ved at tilføre udvalget en dommer. Det har vi i øvrigt haft i praksis i nogle kommuner i flere år, hvor forældrene også har fået beskikket en advokat. Endvidere vil man stramme tidsfristerne, og det synes jeg er glimrende.

Men ved at tilføre forældrene en advokat og i udvalget en dommer skaber man problemer. Jeg har arbejdet med det i flere år med mange forældre. Det, der sker, er, at man blander den udøvende og den dømmende myndighed sammen, og det giver nogle svære problemer i forvaltningerne. Jeg har været ude for tilfælde, hvor forældrenes beskikkede advokat direkte har adspurgt forvaltningen, om man kunne betragte sig som værende

modparter, og fået ja. Det stemmer uhyre dårligt overens med de i øvrigt smukke intentioner i bemærkningerne til lovforslaget.

De fleste forældre – det skal man huske på – der får et barn tvangsfjernet, befinder sig i socialgruppe 5 og er meget dårligt rustede til at tage kampen op for at vinde deres barn tilbage. Under alle omstændigheder huser de ingen tiltro til den socialforvaltning, der har fjernet deres barn, og det er her, samarbejdsproblemerne kommer ind.

I øvrigt vil jeg i udvalget bl. a. nærmere undersøge tallene for tvangsfjernelser. Så vidt jeg kan huske, er tallene for de såkaldte frivillige ordninger, som senere bliver til tvangsfjernelser, når forældrene vil have deres barn hjem igen, ikke med i statistikken.

Centrum-demokraterne mener, at den eneste reelle løsning på den eksisterende og foreslåede sammenblanding er, at socialudvalget i § 123-sager alene skal have indstillingsret til domstolene, og at § 127-sager går direkte til domstolene, der her med sædvanlig tidsfrist for anholdelse afgør, om tvangsfjernelsen skal opretholdes.

Der er således flere ting, som vi gerne vil se på i udvalget, og vi finder langt fra, at lovforslaget er tilstrækkeligt til at imødekomme den manglende retssikkerhed, der for forældre og børn hersker på området, men vi medgiver alligevel, at det er en forbedring.

Aase Olesen (RV):

Da mit partis ordfører i denne sag, fru Lone Dybkjær, er forhindret i at være til stede, skal jeg på det radikale venstres vegne gentage den positive tilslutning til forslaget, som vi gav udtryk for, allerede da lovforslaget var til første behandling sidste gang. Jeg henviser til folketingets forhandlinger den 28. oktober 1981 (Folketingstidende 1981-82, 1. samling, sp. 1330-1331). Siden har socialudvalget jo kunnet stille en række spørgsmål, og der er også kommet svar på dem. Jeg vil tro, at det nye socialudvalg meget hurtigt vil kunne færdigbehandle forslaget.

Vi mener, det er vigtigt, at lovforslaget kommer ret hurtigt igennem, ikke mindst fordi der jo allerede er flere kommuner, der i praksis har taget hul på denne ordning. Der vil være god grund til for os at følge herinde, hvordan loven i praksis kommer til at virke.

[Aase Olesen]

Vi er heller ikke blinde for de problemer, denne lovgivning rejser, og jeg minder om det problem, vores tidligere ordfører nævnte, nemlig socialudvalgsmedlemmernes og socialudvalgets mulighed for at udtale sig til ankeinstanser; de er jo i praksis ikke i stand til at forsvare sig, når de bliver angrebet f. eks. i pressen i disse spørgsmål.

Tinning (VS):

I VS bakker vi også op bag den styrkelse af forældrenes retsstilling, som ligger i dette lovforslag. Vi kan tilslutte os, at sager om tvangsanbringelse af børn uden for hjemmet skal genbehandles efter et år, og vi kan også tilslutte os, at der skal deltage en pædagogisk-psykologisk konsulent i socialudvalgsmøder, hvor man træffer afgørelse efter §§ 123 og 124.

Vi er da også enige i, at der er nogle detaljer i lovforslaget, som vi må kigge lidt nøjere på under udvalgsarbejdet, f. eks. tidsfristerne i § 127, som andre ordførere allerede har været inde på, spørgsmålet om, hvem der udpeger den pædagogisk-psykologiske konsulent, og om vedkommende skal være beskikket for en hel valgperiode.

Men jeg vil koncentrere mig om noget langt vigtigere og mere fundamentalt, som vi betragter som en afgørende svaghed ved dette lovforslag. Angiveligt handler dette lovforslag om, at børnenes stilling skal styrkes; det er børn og unge, som skal beskyttes mod urimelige overgreb. Ikke desto mindre er det faktisk sådan, at der stort set ikke ligger nogen som helst forbedring af børnenes retssikkerhed i lovforslaget. Jeg er naturligvis opmærksom på § 125, hvor der jo direkte står, at barnet skal have adgang til at udtale sig over for det udvidede sociale udvalg. Men bortset fra denne ene ting er det en styrkelse af forældrenes retsstilling, der lægges vægt på.

Vi synes, det er ganske udmærket, at forældrene får tilbud om gratis advokatbistand, men hvad med en udvidet støtte til barnet? I dag er situationen jo den, at når tingene kører op i en spids i de allermest pressede familier – og dem bliver der jo flere og flere af med den økonomiske politik, der føres – så er der kun to ekstreme muligheder, man kan vælge imellem.

Den ene er en fuldstændig kategorisk håndhævelse af forældremyndigheden, og det kan ende med – og det ender nogle gange med – at barnet bliver tvangstilbageleveret, efter at barnet er løbet hjemmefra, desperat og fortvivlet.

Den anden mulighed er at frakende forældremyndigheden helt og aldeles, og det kan ende med tvangsfjernelse af barnet. Det er to ekstremer, som er u hensigtsmæssige og skadelige både for børnene og for forældrene.

I VS mener vi, at barnet burde have ret til en midlertidig separation, f. eks. op til 14 dage, uden at forældrene kan modsætte sig det, men selvfølgelig sådan at forældrene ved, hvor barnet opholder sig. I princippet må det være en ret, som der ikke er nogen aldersgrænse for. Det at opleve livet eller tilværelsen som aldeles uudholdelig er ikke noget, man gør i en bestemt alder. Det kan forekomme, uanset hvor gammel man er, også for børn og unge. Men hvis der er tale om helt unge eller mindre børn, må man selvfølgelig finde ud af, hvordan der kan etableres et rimeligt voksenopsyn med sådanne børn, som har valgt en midlertidig separation.

Vi mener også, man over hele landet kunne etablere beredskabsfamilier og krisecentre, som ligger i lokalsamfundet, og som er åbne for råd og vejledning for mennesker, der kommer lige ind fra gaden. Vi tror, det er den type skridt, der skal til for at løse op for den fortvivlede situation, vi har i dag.

Nu kan det tænkes, at socialministeren vil synes, at disse forslag er lige lovlig vidtgående, eller at han i hvert fald ikke umiddelbart kan give dem sin politiske støtte, og derfor vil jeg minde om, at børnekommissionen har erklæret sig positiv over for en ordning, hvor man kan beskikke en værge til at bistå barnet under behandling af sager vedrørende forældremyndighed og samkvemsret. Det fremgår af børnekommissionens betænkning. Noget lignende kunne vi diskutere i denne forbindelse.

Under alle omstændigheder vil jeg gerne diskutere eller i hvert fald høre, hvad socialministeren umiddelbart mener om mulighederne for at styrke børnenes retlige stilling i denne sammenhæng. Det er faktisk temmelig afgørende.

Inge Krogh (KrF):

[Inge Krogh]

Allerede da forslaget til bistandsloven var til behandling her i tinget i 1974, stillede kristeligt folkeparti ændringsforslag om hjælpeforanstaltninger uden forældrenes samtykke for at øge barnets og forældrenes rettigheder. De blev ikke vedtaget, og vi hilser dette lovforslag med glæde.

Det er en meget alvorlig sag at fjerne et barn; der er følelsesmæssige bindinger, som det er meget vanskeligt at vurdere, og som næsten altid er meget stærke.

Vi er tilfredse med, at forældrene kan få beskikket en advokat, når sagen bliver behandlet i socialudvalget, for det er vanskeligt for forældre at udtale sig, når de føler sig omgivet af eksperter.

Ved akut fjernelse af barnet kan bestemmelsen tages af socialudvalgets formand eller næstformand. Afgørelsen skal forelægges socialudvalget inden 7 dage.

Jeg synes, det er lang tid, og fristen kunne formentlig være noget mindre. Når fristen er lille, begynder man at arbejde med det samme. Der anføres weekend osv., men en lørdag bør i hvert fald ikke være en forhindring for, at der kan træffes afgørelser i et socialudvalg.

Der er en bestemmelse om, at socialudvalget, hvis barnet befinder sig hos den af forældrene, der ikke har forældreretten, ikke kan tillade den af forældrene, der har forældreretten, at hjemtage barnet, hvis der er rejst sag om forandring af forældreretten. Det er en bestemmelse, som vi må hilse med tilfredshed. Den løser den konflikt, der kan komme mellem et socialudvalg og en domstols afgørelse. Socialudvalgets kompetence viger for domstolens, og det synes vi er rimeligt.

Socialministeren (Bent Hansen):

Jeg skal takke for den venlige modtagelse, forslaget har fået hos alle, der har haft ordet, og blot knytte nogle enkelte, mere principielle bemærkninger til den diskussion, som har været ført.

Hr. Askjær Jørgensen var inde på spørgsmålet, om det overhovedet var nødvendigt med en psykologisk-pædagogisk konsulent. Dertil skal jeg sige, at det er helt i overensstemmelse med forslaget's ånd og hensigt, at en sådan psykologisk-pædagogisk konsulent

stilles til rådighed også i disse meget ømtålige og penible sager.

Hvad selve lovforslagets titel angår – og her tænker jeg på fru Yvonne Herløv Andersen, der henviser til titlen »hjelpeforanstaltninger uden samtykke« og mener, at man i stedet for måske direkte skulle tale om tvang – skal jeg erindre om, at man, da bistandsloven blev lavet, ønskede at understrege, at denne lov ikke tilsigter tvangsmæssige ordninger, hvor disse på nogen måde kan undgås. For det afgørende i disse regler er, at der er tale om situationer, hvor et barns velfærd er truet, og hvor samfundet derfor er nødt til at gribe ind med hjælpeforanstaltninger.

Endelig vil jeg lige understrege, at der hele tiden har deltaget en underrettsdommer i behandlingen af disse sager.

Jeg skal i øvrigt endnu en gang takke for modtagelsen og blot i anledning af hr. Tinnings meget vidtgående betragtninger om børns ret til separation fra hjemmet henviser til den opfølgning af børnekommissionens forslag, som senere vil finde sted.

Tinning (VS):

Jeg skal gøre det meget kort; det er blot en bemærkning til socialministeren. Ud over en henvisning til det opfølgende arbejde i anledning af børnekommissionens betænkning kunne jeg godt tænke mig at få noget at vide konkret. Børnekommissionen nævner faktisk, at man i forbindelse med sager vedrørende forældremyndighed og samkvemsret kan forestille sig en ordening med en værge, der bistår barnet. Det samme kan diskuteres helt konkret i denne forbindelse; det kan være i den udgave, det kan være advokatbistand til barnet, og det kan være en kombination. Vi er ikke tilfredse med at blive henvist til, at børnekommissionens betænkning vil blive opfulgt engang. Det vil den da sikkert, men vi vil også godt konkret, når der dukker lovforslag op, hvor man kan gøre det, se det gjort.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg skal blot sige til ministeren, at når jeg, som jeg forsigtigt udtrykte det, rynkede brynene vedrørende forslaget om dommeren og konsulenten, skal det ikke forstås så bomba-

[Askjær Jørgensen]

stisk, at vi ikke ønsker denne lovgivning vedtaget hurtigst muligt.

Socialministeren (Bent Hansen):

Jeg skal sige til hr. Tinning, at hans spørgsmål kan blive besvaret under udvalgsarbejdet; jeg føler mig ikke tilskyndet til på nuværende tidspunkt at give ham nogen imødekomme på dette område.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som ved-

taget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Landbrugs- og fiskeriudvalget (19/1 82):

Udtræder: Poulsgaard (FP)

Ny stedf.: Arentoft (FP)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 20. januar 1982, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henviser til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 16.48
